

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Решетнікова Т.П. к.е.н., доцент кафедри «ЕТ та ЗЕД»

У сучасній українській макроекономічній науці термін «перехідна економіка» замінено на словосполучення «трансформаційна ринкова економіка». Ринкова трансформація – це складний процес переходу до ринкової економіки. І навіть не цілком ринкової, а змішаної, бо в світі не існує країн, де діє вільний ринок в чистому вигляді. Звичайний **некерований** саморегульований ринок зроби́ть з України сировинний прида́ток світу. Така ситуація не може задовольняти, так як незважаючи на те, що Україну визнали країною з ринковою економікою, національна економічна система ще не до кінця перейшла в ринкову [1].

Важлива особливість трансформаційного переходу — його інверсійний характер, пов'язаний зі *послідовною зміною економічних перетворень*. А тому потрібні систематичні кардинальні зміни, і нарешті, у 2011 році було прийнято Програму економічних реформ на 2010-2014 роки (із затримкою на рік!) «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Ця Програма затверджена Наказом Президента України №504 від 21.04.2011 року. та передбачає здійснення значної низки реформ (більш двох десятків). Основний напрямок цих реформ – *впровадження європейських стандартів* в усі галузі та форми українського існування.

Деякі реформи із запланованих вже здійснено, але вийшло не зовсім ідеально. Трансформаційних потоки відносно самостійні, але при цьому тісно взаємозв'язані. Вони можуть як підсилювати негативні наслідки один одного, так можуть і нейтралізувати їх. Недиференційованість трансформаційних потоків не дозволяє правильно оцінювати події, що розгортаються, з погляду перспективи і приймати правильні рішення [2]. Тому потрібно продовжувати зміни, але на підставі КОМПЛЕКСНОЇ СТРАТЕГІЧНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ із визначеною моделлю змішаної економіки, якої, на жаль, поки що не існує в Україні. Процес реформування української економіки ускладнюється після кризовою ситуацією на світовому рівні.

Сучасні проблеми національної економіки України знайшли своє відображення у кризових становищах по таким напрямкам:

- *неефективна структура промислового виробництва та його висока енергоємність*, падіння української економіки стало закономірним результатом якості економічного зростання у докризовий період, що було зумовлене переважно такими факторами: по-перше, більш як 2/3 загального обсягу промислової продукції припадає на галузі, що виробляють сировину, матеріали й енергетичні ресурси, по-друге, неефективна структура і висока енергоємність промислового виробництва

в Україні, зростання цін на енергоносії. Все це спонукало підприємців шукати способи підвищення ефективності господарської діяльності. Не переймаючись пошуком резервів технологічної модернізації виробництва, у більшості галузей вдалися до підвищення цін. Починаючи з 1999 р. по серпень 2011 р. індекс цін виробників промислової продукції зріс у 4,2 рази. Власне виробництво забезпечує лише 2/3 товарних ресурсів країни з промислової продукції, решта завозиться з-за кордону [3].

- *неефективне використання природно-ресурсного потенціалу*, та як наслідок, слабкий розвиток агропромислового комплексу. Трансформаційна криза останнього десятиліття майже повністю зупинила інвестиційний процес у сільському господарстві.

- *зниження реального обсягу фінансування наукових досліджень* за період самостійності України у багато разів та некеровані структурні інституційні зміни у галузі наукових досліджень призвели до значного погіршення результативності науково-технологічної сфери, до втрати якісного ядра цього потенціалу.

- *надзвичайне обтяження соціальними виплатами*. Ще за трансформаційної кризи стрімке падіння доходів і рівня життя переважної частини українського населення спровокувало розширення гарантій соціального захисту і збільшення кола реципієнтів соціальних трансфертів. Саме тому частка соціальних витрат у сукупних видатках держави та у ВВП невідомо збільшувалася. На жаль, це тривало й упродовж періоду економічного поживлення. Зокрема, частка соціальних витрат у сукупних видатках держави зросла з 17% у 1999 р. до 27% у 2011-му [3].

- *узурпації влади, значна «тінізація» та корумпованість національної економіки*. Рівень узурпації влади, а саме, поєднання бізнесу та влади та її корумпованість в сучасних умовах набула тотального характеру і окремими експертами та дослідниками її обсяг оцінюється в межах до 50% ВВП. Це становить на сучасному етапі реальну загрозу національній безпеці держави. Водночас з існуючих раніше видів тіньової економічної діяльності значно зросли такі явища, як корупція державних службовців і кримінальний промисел [3].

Це не остаточний перелік сучасних проблем національної економіки. Існує ще боргове навантаження держави та українських компаній, високий рівень інфляції та інші.

Тому слід визначити найбільш важливі та актуальні шляхи реформування серед запропонованих Програмою двадцяти реформ. А саме:

- проводити приватизацію та зміну системи управління державною власністю; позитивними політичними підсумками процесу приватизації стали: ліквідація державної монополії у багатьох галузях народного господарства, а це основа формування конкурентної ринкової економіки;

закладення основ корпоративного сектора економіки та фондового ринку;
зменшення навантаження на державний бюджет;

- стабілізувати державний бюджет та ввести жорсткі бюджетні обмеження;

- розвивати ринкову інфраструктуру, здійснювати нагромадження капіталу, яке пов'язувати зі зростанням виробництва;

- провести реформу цін та перехід до ціноутворення за правилами вільного ринку разом із розвитком підприємництва;

- реформувати базові галузі промисловості та агропромисловий комплекс поряд із оптимальним використанням усіх видів економічного потенціалу національної економіки.

Ринкові перетворення вимагають послідовності проведення змін, розробки законодавчої та нормативно-правової бази для функціонування вільної економіки, формування сучасної банківської системи, ліквідації будь-яких проявів монополізму, посилення фіскальної та грошово-кредитної політики для попередження галопуючої інфляції, а також забезпечення відкритості економіки [1].

Прийнявши рішення про повернення до ринку, країни пострадянського простору мають подолати довгий та тернистий шлях, сформувавши при цьому власну модель змішаної економіки. Для України єдиний шлях подолання проблем на державному рівні – економічне зростання, тому державний апарат управління повинен спрямувати усі зусилля на заходи, які забезпечать таке зростання. Однак, вірних антикризових стратегій сьгодні ми не бачимо

Список використаної літератури

1. Пол Е. Самуельсон, Вільям Д. Нордхаус Економіка, 18-те видання - М.:Вільямс, 2009 - 1360 ст.
2. Економічна теорія Посібник вищої школи (Воробйов Є. М., Гриценко А. А., Лісовицький В. М., Соболев В. М.) / Під загальною редакцією Воробйова Є. М.- Харків-Київ, 2003.- 704 с
3. Дзеркало тижня № 51 (779) 26 грудня — 14 січня 2010 «Економіка України 2000—2010: втрачене десятиріччя»